

พระมหาพิชัยมงกุฎแลพระแสงต่าง ๆ พรหมณ์
ขุนเจิมทามไสยเวทแล้วเสด็จขึ้น เป็นเสวีการ
พระราชพิธีฉัตรมงคลในชั้น

การรับรองอาชคฤหิโปลด์ต่อไป

ณวัน ๕ เดือน ๑๒ แรม ๔ ค่ำ เวลาเช้า
พระยาภาสกรวงษ์ที่เกษมทวีติ ได้เชิญอาชคฤ
หิโปลด์ขึ้น เพื่อจะได้ การมงคลกับจัดมหรที่
ในวันนั้น พระยาภาสกรวงษ์ได้ จักที่รับรอง
โดยสมควรแก่เกียรติยศ เมื่อเวลาถึงจุดแล้ว
ก็ได้ให้ อาชคฤหิโปลด์ขึ้นรถซึ่งโถงรถแล้ว เติม
เจ้านายในกรุงสยามนี้ด้วย

เวลาเช้า ๓ โมงเศษอาชคฤหิโปลด์
ขึ้นรถพร้อมด้วย ผู้ที่ ไปรับรอง อยู่ ไป คูศา
ลา ที่ว่าการกรมบัญชาการเจ้าพนักงานกรม
บัญชาการได้ รับรองอาชคฤหิโปลด์ แล้ว
นำไปเที่ยวตรวจรอบ บริเวณเขต
บัญชาการ แล้วจึงได้ ขึ้นรถกลับมายัง
สรวาญรมย์ ครั้นเวลาค่ำพระยาภาสกรวงษ์
เชิญอาชคฤหิโปลด์ไปประชุมที่วังที่
บ้านพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงศ์
ข้าราชการ ผู้แทนคอเวอนเมนต์ต่างประเทศ
พ่อค้านายห้าง จนเวลาถึงกลับมายังสรวาญรมย์

รุ่งขึ้นณวัน ๖ เดือน ๑๒ แรม ๕ ค่ำ
ผู้ที่ได้ ไปรับรองอยู่พาอาชคฤหิโปลด์
แลออฟฟิศเซอร์จิงเรือรบ
ลอร์ดมอร์พทิก ไปเที่ยวชมพระราชวัง
บางปิ่น แลกรุงเก่า วัน ๗ เดือน ๑๒
แรม ๖ ค่ำ กลับมายังกรุงเทพ ฯ พัก
อยู่ที่วังสรวาญรมย์

ณวัน ๑ เดือน ๑๒ แรม ๗ ค่ำ พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
ให้ มีการเลี้ยงอาหารเวลาค่ำ พระราชทาน
เป็นเกียรติยศแก่อาชคฤหิโปลด์ ไปรอกให้
เชิญพระบรมวงษานุวงศ์ แลข้าราชการผู้ใหญ่
ผู้น้อยไปประชุมในที่นั้น เวลา ๒ ทุ่มเจ้าพนักงาน
นำอาชคฤหิโปลด์เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ที่พระ
ที่นั่งจักรพรรดิพิมานปราสาท มีพระราชปฏิสันถาร
ปราศจากอาชคฤหิโปลด์โดยสมควรแล้ว
เสด็จพระราชดำเนินไปประทับที่ พระที่นั่งมุนี
ลาภิบาลพร้อมด้วยอาชคฤหิโปลด์
แลพระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการ
เวลา ๒ ทุ่มเศษเสวยแล้ว พระเจ้า
อยู่หัวเสด็จนำอาชคฤหิโปลด์ ไปประทับ
พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร พร้อมกับ
พระบรมวงษานุวงศ์ข้าราชการ ไปรอกให้
ชมเครื่องชามต่าง ๆ ที่ทรงรวบรวมไว้
ทั้งของอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก แล้วไปรอกให้
อาชคฤหิโปลด์เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
เวลา ๕ ทุ่มครึ่ง อาชคฤหิโปลด์แลออฟฟิศเซอร์
จิงเรือรบ ลอร์ดมอร์พทิกกลับไป
ไปรอกพระราชทาน เครื่องถมแก่
อาชคฤหิโปลด์ แลออฟฟิศเซอร์จิงเรือรบ
อาชคฤหิโปลด์กลับไปทักพระบรมมหาราชวัง
แล้วไปทักของเจ้าพระยามหินทร
ลอร์ดมอร์พทิก ได้ ไปทัก
หลายครั้งเป็นที่ชอบพระทัยของอาชคฤหิโปลด์
เวลา ค่ำวันนี้ ไปรอกให้จักเรือรบ
ลอร์ดมอร์พทิกไปส่งอาชคฤหิโปลด์
ที่เรือรบใหญ่นอกสันดอน เป็นเสวีการ
รับรองอาชคฤหิโปลด์แต่เท่านี้

เสด็จออกแขกเมือง

ณวัน ๓ เดือน ๑๒ แรม ๘ ค่ำ เวลาบ่าย

ให้ แจกเบี้ยหวัดพระสงฆ์ ซึ่งกษัตริย์การก
 นำแผ่นประมาณนิยมบัตรมารักแทน แล้วจึง
 ให้ แจกเบี้ยหวัดพนักงานกรมโทร กรมพราหมณ์
 กรมช่างสิบหมู่ กรมช่างทหาร ในข้อไป
 พระเจ้าอยู่หัวเสด็จในวันเวลาบ่าย ๓ โมงเศษ

**การพิธีฉัตรมงคล แลพระราชทาน
 เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า**

การพระราชพิธีฉัตรมงคลสมัยประจำปี ซึ่ง
 เปรณดีดีทางจันทร์ครคคิ คล้ายวันบรมราชาภิเศก
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทั้งหลาย ได้
 เริ่มกึ่งพระราชพิธีฉัตรวัน ๕ เดือน ๑๓ แรม ๑๐ ค่ำ
 เวลา ๒ ทุ่มเศษ พระสงฆ์ราชาคณะพระครู
 เจ้าอาวาส ๓๒ รูป นีห่มอมเจ้าพระพุทธรูป
 บิณฑนธรรมเจดีย์ เปนอธิษฐานสงฆ์เวณีพระ
 พุทธมณฑลในพระที่นั่งสุทไธสมหาปราสาท เมื่อ
 ก่อนสวดมนต์นั้น กรมพระอาลักษณ์อ่าน
 ประกาศด้วย เวลา ๕ ทุ่มสวดมนต์จบในการ
 สวดพระพุทธรูปนั้น พระเจ้าอยู่หัวเสด็จออก
 ในที่นั้นด้วย

ณวัน ๕ เดือน ๑๓ แรม ๑๑ ค่ำ เวลาเช้า
 ๕ โมงไปรดน้ำสรงแด่พระบรมโอรสาธิราชเสด็จ
 ออกทรงประเคนพระสงฆ์ ที่สวดมนต์ เมื่อคืนนี้
 รัชพระราชทานฉัตร สำนักรักถวายพระสงฆ์นั้น ของ
 ทดลงที่ ๑ นอกนั้นเป็นของพระบรมวงษานุวงษ์
 ข้าราชการ ฉายาหน้าที่ได้รับพระราชทานพานทอง
 โต๊ะทองจากมณฑลละสามรับ ถวายพระสงฆ์
 ฉันทักกัน เวลาบ่ายโมงเศษพระเจ้าอยู่หัว

เสด็จออกพระที่นั่งสุทไธสมหาปราสาท ทรงประ
 เคนขริกขารของหลวงแก้วม่อมเจ้า พระพุทธรูป
 บิณฑนธรรมเจดีย์ พระสงฆ์ถวาย ๒ โมงเศษ
 สดิเรกถวายพระพรลาถลันไป แล้วทรงจุด
 เทียนเครื่องสังเวยโดยชุมชนเทพยดา ที่รักษา
 พระมหาเสวตร์ฉัตร เครื่องศิริราชูประโลก
 แล้วพราหมณ์ อ่านคฤกษ์สังเวย กล่อมพระ
 มหาเสวตร์ฉัตร ๔ ลา แล้วพระครูปราหมณ์
 เข็กแก้วเวียนเทียนสมโภช เจ้าพนักงานประ
 โคมพิณพาทย์มโหรีขับไม้ พระบรมวงษานุวงษ์
 จุฑะเยียบเยษฐาเครื่องขมราชูประ โภคตามธรรมเนียม
 ครั้นเวียนเทียนเสร็จแล้วทรงเจิมพระ
 มหาลิขิตมณฑลแลพระแสงต่าง ๆ พราหมณ์
 จุฑะเจิมทามไสยเวทแล้วเสด็จขึ้น

ครั้นเวลาบ่ายเจ้าพนักงานจัดการในพระที่นั่ง
 ไพศาลทักษิณ เวลา ๒ ทุ่มเศษเสด็จออกในที่นี้
 ไปรดน้ำสรงแด่ พระสงฆ์ เข้าไปสวดพระพุทธรูป
 พระสงฆ์วันนั้นสวดธรรมขุติกันภายใน ๒๕ รูป
 มีกรมพระปวเรศวริยวราลงกรณ์ กรมหมื่นวชิร
 ญาณวโรรสเปนประธานสงฆ์ มีกรมพระ
 อาลักษณ์อ่านประกาศด้วยเหมือนวันก่อน

ณวัน ๖ เดือน ๑๓ แรม ๑๒ ค่ำ
 เปรณดีดีที่ตรงกับพระบรมราชาภิเศก ตามจันทร์
 คคคคคคเวลาเช้า ๒ โมงเวลาบ่ายเที่ยงเวลาบ่าย
 ๕ โมง ทุ่มพลทหารยกเรือขิงขึ้นสวดตาม
 ขรรณเนียม เวลาเช้า ๕ โมงไปรดน้ำสรงแด่
 พระบรมโอรสาธิราช เสด็จไปทรงประเคน
 พระสงฆ์ที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ สำนักรัก
 ของทอดวงเป็นเครื่องกรมพระปวเรศวริยวราลงกรณ์

แลเป็นส่วน ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวี
 แลพระบรมราชเทวี พระองค์ละเครื่อง นอกนั้น
 ก็เป็นของพระบรมวงษานุวงศ์ ฝ่ายในพระองค์ ละที่
 เวลาบ่ายโมงเศษ พระเจ้าอยู่หัวเสด็จออก
 อนุพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงประเคนของ
 ไทยทานแล้ว ไปรื้อให้พระบรมวงษานุวงศ์
 ฝ่ายในถวายบริกษารพระสงฆ์ แล้วมีทูล
 ถวายพระมหาเสวตฉัตร มณเฑียรเทียน
 ๑๒ คมธนกับบัวแก้ว

เวลาบ่าย ๔ โมง พระบรมวงษานุวงศ์
 ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายทหารพลเรือน
 ประชุมพร้อมกันที่พระที่นั่งอนันตสมาคม ตามพระ
 ราชบัญญัติ สำหรับเครื่องอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า
 พระบรมวงษานุวงศ์ แลกรมพระตำรวจ กรม
 มหาดเล็ก เข้ามาประชุมอยู่ในพระที่นั่ง แต่
 ข้าราชการอยู่ตมพระที่นั่งอนันตสมาคม

พระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกทางพระทวาร
 พระที่นั่งบรมพิมาน ประทับเหนือพระที่นั่งโอรน
 เจ้าพนักงานประโคมแตรฝรั่งโห่ร้อง ตามธรรมเนียม
 ถวายทานเสนาบดี พระยาพระหลวจน
 ข้าราชการ ฝ่ายทหารพลเรือน
 เสด็จเข้ามถวายคำนับ เปเล้าทับ
 ผู้ใหญ่ผู้น้อย แล้วไปยืนเฝ้าทูลละอองธุลี
 พระบาทตามตำแหน่ง

พระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชดำรัส ในที่
 ประชุมว่าวันนี้เป็นวันประชุม ตามพระราชบัญญัติ
 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า มีดังนี้
 สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาดวิเชียร

เจริญพระชนม์พรรษา สมควรที่จะรับเครื่องราช
 อิสริยาภรณ์ปฐุมจุลจอมเกล้าได้แล้ว จะโปรด
 เกล้า ๑ พระราชทานในวันนี้ ทั้งพระยาภาส
 กรวงษ์ ที่เกศตราธิบดีได้รับตำแหน่งเสนาบดี
 สมควรจะรับปฐุมจุลจอมเกล้าด้วย แลพระอมร
 วิไลยศเทศ มีความสวามิภักดิ์ต่อราชการมาก
 ได้ไปรับความลำบากในเมืองฝ่ายเหนือ ซึ่งยังไม่
 ผู้ใดในตระกูลนี้จะได้ ไปราชการลำบากเช่นนั้น
 จะโปรดเกล้า ๑ เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นพระยาสิทธิ
 ราชเทโชไชย แลพระราชทานเครื่องราช
 อิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ให้เป็นเกียรติยศ
 สืบไปภายหน้าเป็นตัวอย่าง แก่ข้าราชการทั้งปวง
 แลพระยาไชยวิชิต ผู้รักษากรุงเก่าได้รับราชการ
 เรียบร้อย สมควรจะรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 ทุติยจุลจอมเกล้าด้วย

แล้วมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ๑
 ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาดวิเชียร
 เสด็จเข้าไปเฝ้าหน้าพระที่นั่ง ทรงสวมเครื่องราช
 อิสริยาภรณ์ปฐุมจุลจอมเกล้า แลสายสร้อย
 ลงยา พระราชทานได้ ทิววงพระเกียรติยศต่อไป
 แลโปรดเกล้า ๑ พระราชทานเครื่อง
 ราชอิสริยาภรณ์ต่อไป คือ

พระยาภาสกรวงษ์ ที่เกศตราธิบดี ปฐุม
 จุลจอมเกล้าพร้อมทั้งสายสร้อยทองคำด้วย ๑

พระราชทานสัญญาบัตรให้พระอมรวิไลย
 ยศเป็น พระยาสิทธิราชเทโชไชยอภัยพิริยบรา
 กรมพาศุ ดิศศักดิ์นา ๑๐๐๐๐ แลพระราช
 ทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ๑

พระยาไชยวิชิตทริศาตรามหาธิบดี
 ขัติย์ผู้รักษากรุงเก่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์
 ทศดิยาจตุรจอมเกล้า ๑
 ท่านทั้ง ๓ นี้ทรงสวมเครื่องราช
 อิสริยาภรณ์พระราชทานดังนี้

แล้วพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 ทศดิยาจตุรจอมเกล้าอีก ๓ นาย คือ พระพรหม
 บริรักษ์เจ้ากรมพระตำรวรสหมชัย (ฉวี)
 ดำรงวงษ์ตระกูลพระยาธรรมสารนิติ (ตาด)
 พระสินธุชลสงคราม ปลัดเมืองสมุทร
 สงคราม (บัว) ดำรงวงษ์ตระกูลพระยามหิศร
 ราชสันพันธ์ งามวางเมืองสมุทรสงคราม

นายถนอมหุ้มแพรมหาดเล็ก (เพ็ง)
 ดำรงวงษ์ตระกูลพระยาภาสกรวงษ์ ที่เกิดตรา
 ขัติย์ ซึ่งได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฐม
 จตุรจอมเกล้าแล้วในวันขึ้นที่ ๑ ค่ำจัน
 ๓ ตามพระราชบัญญัตินั้น กับ

โยธาเกล้า ๑ ให้มีตราส่งเครื่องราชอิสริยา
 ภรณ์ทศดิยาจตุรจอมเกล้า ๑ ออกไปพระราชทาน
 พระยาเสนาสุจิต ทริศาตรามหาสงครามสยามรัฐ
 ภักดีพิริยพาหุ (เอี่ยม) ผู้ว่าราชการเมืองทวาย
 ดำรงวงษ์ตระกูลพระยาเสนาสุจิต (นุช) ค่อยไป
 การที่โยธาให้ส่งไปนี้เพราะพระยาเสนาสุจิตหาได้
 เข้ามาในกรุงเทพ ฯ ทันทเวลาประชุมการไม่

แล้วพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัส
 พระราชทานพร แก่ผู้ ที่ได้ รับพระราชทานตรา
 จตุรจอมเกล้าทั้งเก้าให้ มี ผู้ที่ได้มาประชุม
 เพื่อยะถวายบังคมพระบรมรูป พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๔ พระองค์ แล้วเสด็จ

พระราชดำเนินไป พระที่นั่งศิวิไลยมหาปราสาท
 ทรงจุดเทียนถวายบังคมพระบรมรูปแล้ว พระ
 บรมวงษานวงษ์ เจ้าราชการผู้ ใหญ่ผู้ช่วย
 จึงขึ้นไปถวายบังคมพระบรมรูปพร้อมกัน ตาม
 ลำดับเปเลี่ยมมาก พระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ครู่หนึ่ง
 แล้วเสด็จขึ้น

ครั้นเวลา ๒ ทุ่มเศษพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ออกพระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาทของคักกลาง เจ้า
 พนักงานกรมพระอาลักษณ์ อ่านประกาศแล้ว
 พระสงฆ์ราชาคณะถานานุกรม ๓๖ รูป มีพระ
 ชรรฆวโรคมเปนประธานสงฆ์ เจริญพระพุทธ
 มนต์สวดปริต ครั้นพระสงฆ์สวดมนต์จบแล้ว
 พระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเวลา ๔ ทุ่มเศษ

ณวัน ๗ เดือน ๓๒ แรม ๑๓ ค่ำ เวลา
 เช้า ๘ โมงเศษ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 เสด็จทอดทรงประเคนพระสงฆ์ที่สวดมนต์ เมื่
 ๓ ครั้นรับพระราชทานเงิน

เวลาบ่ายเกือบ ๒ โมงพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออก
 พระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาทของคักกลาง ทรงประ
 เเคนยริถขาวพระสงฆ์แล้ว พระสงฆ์ถวาย
 ธูปโมทนาคติเวทถวายพระพรลากลับไป แล้ว
 ทรงจุดเทียนเครื่องสังเวีย ไตรบูชาเทพยดา
 ที่รักษาพระมหาเสวตฉัตร เครื่องศิริราชูประโลก
 แล้ว พระราชมณเฑียรณกุศสังเวียกล่อมพระ
 มหาเสวตฉัตร ๔ เวลา แล้วพระครุพราหมณ์

เบิกแวงเวียนเทียนสมโภช เจ้าพนักงานประโคม
 พิณพาทย์มโหรีขับไม้ พระบรมวงษานวงษ์
 จดขลุ่ยเพียงฆ้อง เครื่องขมราชูประโลกตาม
 ขรรณนิยม ครั้นเวียนเทียนเสร็จแล้ว ทรงเจริญ